

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าขึ้น จะต้องกระทำพร้อมกันในทุกด้าน ทั้งด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การพัฒนาทั้งกล่าวจะประสบผลสำเร็จเพียงใดขึ้นอยู่กับคุณภาพของคนในชาติเป็นสำคัญ

คุณภาพของคนนั้นเป็นสิ่งที่สามารถสร้างเสริมได้ด้วยการศึกษา การให้การศึกษาที่ดีแก่ประชาชนจะเป็นการสร้างพื้นฐาน และปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนา เพราะประชาชนที่ได้รับการศึกษา และมีคุณภาพสูงเหล่านี้จะเป็นพลังที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ให้เป็นไปตามทิศทางที่พึงประสงค์ได้ ทั้งนี้จึงอาจกล่าวได้ว่า "การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อไปเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาชาติ" (ศิริชัย กาญจนวาสี ๒๕๒๕ : ๔๐-๔๓)

เด็กและเยาวชนเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ของประชากรทั้งประเทศ ซึ่งจะเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ และการปกครองประเทศในอนาคต ตลอดจนเป็นความหวังของชาติทั้งในด้านการสร้าง และการพัฒนามรดกทางวัฒนธรรม รวมทั้งการพัฒนาสังคมให้มีความก้าวหน้า และส่งต่อความเป็นเอกราชของชาติ ทั้งนี้การพัฒนาเด็กและเยาวชนจึงเป็นเรื่องจำเป็นและเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการอย่างกว้างขวางควบคู่ไปกับการส่งเสริม และการพัฒนาทรัพยากรอื่น ๆ

รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยได้พยายามสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชนอยู่ตลอดเวลา จะเห็นได้จากประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง นโยบายเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๑๖ ประกาศเอาไว้ว่า เยาวชนเป็นทรัพยากรและพลังที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ สมควรที่จะส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนของชาติให้กว้างขวางและเป็นพิเศษเพื่อให้เยาวชนไทยเป็นพลเมืองก็สามารถช่วยตนเองและครอบครัว มีประโยชน์ต่อสังคม และเป็นกำลังสำคัญอันจะก่อให้เกิดความผุ้บูรณ์ และความมั่นคงของประเทศ (คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ๒๕๒๔ : ๑-๑๐๓) ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้ระบุไว้ว่า "รัฐพึงสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และเพื่อประโยชน์ของรัฐ" (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๒๑)

ในการแถลงนโยบายของรัฐบาลปัจจุบันต่อรัฐสภา อันมีาพณา พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๓ ได้เน้นให้เห็นความสำคัญที่จะพัฒนาเยาวชนของชาติอย่างมากเช่นเดียวกัน โดยได้กล่าวไว้ว่า "จะส่งเสริมทั้งภาครัฐบาลและ เอกชนให้ร่วมกันระดมสรรพกำลังในการพัฒนาเด็กและ เยาวชนไทยให้มีคุณภาพดีขึ้น ทั้งทางกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม" (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ๒๕๒๔ : ๔๓)

การที่รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของเยาวชนเป็นอย่างมาก และได้มีนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชนไทยไว้อย่างชัดเจนเช่นนี้ หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรจะได้มีหลักการและวิธีการพัฒนาเยาวชนที่มีประสิทธิภาพ. ในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ประเทศไทยมีประชากรซึ่งประกอบด้วยเด็กและเยาวชนอายุ ๐-๑๔ ปี จำนวน ๑๕.๓๕ ล้านคน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม และประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ๒๕๒๔ : ๑๖) และเป็นเยาวชนไทยที่อยู่ในชนบทประมาณ ร้อยละ ๘๖.๕๐ ของเยาวชนไทยทั้งประเทศ เยาวชนเหล่านี้มักจะถูกทอดทิ้งหรือไม่ได้รับการเอาใจใส่เท่าที่ควร การที่เยาวชนขาดการเอาใจใส่ดูแลเช่นนี้ นับว่าเป็นการทอดทิ้งทรัพยากรของประเทศที่น่าเสียดายเป็นอย่างยิ่ง เมื่อเปรียบเทียบเด็กและเยาวชนในภาคต่าง ๆ ทั้ง ๔ ภาคของประเทศ ปรากฏว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวนเด็กและเยาวชนสูงกว่าภาคอื่น ๆ มาก คือมีมากถึง ๑๐,๓๑๑,๐๐๐ คน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ๒๕๒๔ : ๑๖) ดังนั้น ภาระหน้าที่ของผู้ใหญ่คือ เด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงมีมากกว่าในภาคอื่น ๆ ทั่วเช่นกัน

จากการศึกษาปัญหาของเด็กและเยาวชนเพื่อเตรียมการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ห้า (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ๒๕๒๕ : ๔-๕) พบว่าปัญหาในการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่สำคัญมีดังนี้

๑. ปัญหาค่านิยมการ สภาพทพโภชนาการในเด็กไทยมีทั่วทุกภาค และทุกกลุ่มอายุ โดยเฉพาะเด็กในวัยเรียน อายุ ๖-๑๔ ปี เป็นโรคขาดโปรตีน แคลอรี โรคโลหิตจาง โรคขาดวิตามินบี ๒ ขาดอาหารกลางวันและ /หรืออาหาร เช้า และจังหวัดที่มีเด็กอยู่ในสภาพทพโภชนาการรุนแรงคือเด็กปกติไม่ถึงร้อยละ ๔๐ จะอยู่ในจังหวัดยากจนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งสิ้น
๒. ปัญหาค่านิยมสุขภาพกาย และสุขภาพจิต ในค่านิยมสุขภาพอนามัย โรคที่เด็กทั้งในเมืองและชนบทเป็นกันมากคือโรคพันธุ และพยาธิลำไส้ โรคเกี่ยวกับคามีมักในเมือง

ในขณะที่โรคผิวหนังและการ เป็นเหาพบมากในชนบท โดยเฉพาะในชนบทสภาพสุขภาพใน โรงเรียนยังอยู่ในระดับไม่เป็นที่น่าพอใจ เช่น ความสะอาดของอาหาร ความไม่เพียงพอ ของน้ำดื่มที่สะอาดและส้วมที่ไม่ถูกสุขลักษณะรวมทั้งจำนวนไม่เพียงพอด้วย ภาคที่มีปัญหา มากที่สุดคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ นอกจากนั้นเด็กยังขาดการออกกำลังกายที่ สม่ำเสมอ และถูกสุขลักษณะส่วนปัญหาค่านสุขภาพจิตที่พบบ่อยได้แก่ ภาวะปัญญาอ่อน และโรค ประสาท ทวากถลัว ซึ่งมีสาเหตุมาจาก ภาวะแวดล้อม ความยากจน บิดา มารดา ครู หรือ ผู้ปกครองขาดความรู้ในเรื่องพัฒนาการทางจิตของเด็ก

๓. ปัญหาค่านสติปัญญา และความสามารถพื้นฐาน พบว่าเกิดในเขตชนบทและแหล่ง เลื่อมไหมในเมืองใหญ่มีพัฒนาการด้านสติปัญญา และความสามารถพื้นฐานช้ากว่าเกิดในเมือง นอกจากนั้นการจัดบริการสร้าง เสริมค่านสติปัญญาให้เยาวชนทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน ยังจัดได้ไม่ทั่วถึง ไม่สามารถพัฒนาทางค่านสติปัญญาได้อย่างเพียงพอ เยาวชนยังขาดการฝึก อบรมให้มีความคิดริเริ่ม รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา และยังขาดการนำนวัตกรรมทางการ เรียน การสอนมาใช้ในการให้การศึกษา

ปัญหาค่านสติปัญญานี้ จะเห็นได้จากรายงานการศึกษาดุลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของ นักเรียนระดับประถมศึกษาทั่วประเทศหลายฉบับ รวมทั้งรายงานการประเมินความก้าวหน้า ดุลสัมฤทธิ์ในวิชาภาษาไทย และคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ๒๕๒๔ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (๒๕๒๔ : ๒-๕) พบว่านักเรียนใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีดุลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนต่ำกว่านักเรียนในภาคอื่น ๆ

๔. ปัญหาการเตรียมให้มีอาชีพ พบว่า เด็กที่จบการศึกษาภาคบังคับแล้วยังต้อง การการ เพิ่มเติมความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพและสภาพการทำงาน ความรู้ในการใช้ทรัพยากร ชุมชนชาติได้ประโยชน์อย่างเต็มที่ รวมถึงการตลาด การจัดการและสหกรณ์ โดยเฉพาะ อย่างยิ่งระบบการศึกษายังไม่ให้ความสำคัญแก่การ เตรียมเด็กให้พร้อมที่จะประกอบอาชีพ ได้ทั้งในด้านความรู้พื้นฐานและเจตคติที่ดี เด็กยังขาดระเบียบวินัย ความรับผิดชอบและความ ออกทน ซึ่งมีผลกระทบต่อการประสิทธิภาพในการทำงาน

๕. ปัญหาค่านสังคม จริยธรรม และวัฒนธรรม ปัจจุบันมีเด็กที่ถูกทอดทิ้ง อนาคตา เกเร และเด็กที่ติดกรรมมารคาที่ถูกคุมขังเพิ่มขึ้น เด็กและเยาวชนติดยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น สาเหตุสำคัญของกาที่เด็กและ เยาวชนประพฤติตนไม่สมควรแก่วัยได้แก่ ความยากจนของ ครอบครัว บิดา มารดา ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงดูบุตร ตลอดจนสภาพแวดล้อม

ที่ย้ำจริงจัง ซากการปฏิบัติและการสอนค่านิยมเชิงจริยธรรม

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีปัญหามากกว่าเยาวชนในภาคอื่น ๆ และจากการศึกษาของคํประกอบคํานต่าง ๆ ของประชากรไม่ว่าจะเป็นองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในคํานประชากรเอง หรือองค์ประกอบคํานเศรษฐกิจ การศึกษา โภชนาการ สาธารณสุข พบว่าเมื่อรวมจังหวัดคํอยพัฒนาทั้งหมดในประเทศไทยที่แสดงโดยคํบ่งชี้เปรียบเทียบกับคํกล่าวข้างคํน จะได้ ๒๒ จังหวัด ซึ่งเป็นจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเสีย ๑๖ จังหวัด ภาคเหนือ ๕ จังหวัด และภาคกลาง ๑ จังหวัด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ๒๕๒๔ : ๒-๓ ถึง ๒-๔) ทั้งนี้ในระยะเบียบสํานักนายกรัฐมนตรีว่าคํยการกําหนดพื้นที่เป้ําหมายเพื่อการพัฒนาชนบท ในแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕ (๒๕๒๔ - ๒๕๒๘) พ.ศ. ๒๕๒๔ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ม.ป.ป. : ๒๔๔-๒๔๕) ได้กําหนดให้ ๑๘ จังหวัด เป้ําจังหวัดพื้นที่เป้ําหมายในการพัฒนาและให้ทั้ง ๑๗ จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือรวมอยู่ในพื้นที่เป้ําหมายในการพัฒนาครั้งนี้คํย

๑ พณ ๑ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีได้กล่าวปราศรัย เนื่องในงานของสมาคมนักเรียนทุนของรัฐบาล เกี่ยวกับเรื่องการแก้ไขปัญหาคํชนบทยากจนไว้ว่า "คนยากจนในชนบทเจ็บป่วยไม่แข็งแรงและเด็ก ๆ ส่วนมากในพื้นที่เหล่านี้มีสภาพขาดอาหาร เกิดคํชนบทที่เติบโตขึ้นมาในอนาคตก็จะเป็นทรพยากรไร้ประโยชน์สำหรับประเทศชาติ" (เปรม ติณสูลานนท์ คํปราศรัย ๒๕๒๔ : ๕๗) และในโอกาสเดียวกันได้กล่าวถึงโครงการที่รัฐบาลจะได้จัดทำเพื่อพัฒนาชนบทว่า "มุ่งหวังที่จะให้การศึกษาเป็นสื่อสําคัญในการพัฒนาที่เป็นประโยชน์แก่คนยากจนในชนบทให้ได้มากขึ้น เพราะคนเหล่านี้มักขาดโอกาสจะใช้การศึกษาเพื่อได้เข้าไปสู่ความอุดมสมบูรณ์ของชีวิตให้เท่าเทียมกันกับคนไทยอื่น ๆ จำนวนมาก" และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ ๕ (๒๕๒๔ - ๒๕๒๘) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ๒๕๒๔ : ๕๐) มีเป้ําหมายที่จะให้ประชากรวัยเรียนในชนบทและท้องถิ่นห่างไกล ได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษาอย่างทั่วถึงยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ ๕ ได้กล่าวไว้ว่า "จะเร่งพัฒนาการศึกษาทั้งคํานปริมาณและคุณภาพให้เหมาะสมกับสภาพความคํองการในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ" (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ๒๕๒๔ : ๒๑) จากข้อความดังกล่าวย่อมชี้ให้เห็นว่า การจัดการศึกษาจะต้องจัดให้สอดคล้องกับแผนพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในเมื่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕ (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ม.ป.ป. : ๕๐๗) มุ่งที่จะพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในชนบทเป็นพิเศษ ดังนั้นการจัดการศึกษาในเขตชนบทจึงควรได้รับการสนใจเป็นพิเศษด้วยเช่นกัน

โรงเรียนเป็นสถาบันเฉพาะที่มีหน้าที่แรกและหน้าที่หลักในการให้การศึกษา (ไพฑูริย์ สินลารัตน์ ๒๕๓๕ : ๑๕๗) จึงอาจกล่าวได้ว่าโรงเรียนมีฐานะเป็นสถาบันหนึ่งที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาภาคบังคับ และเป็นการศึกษาในระดับพื้นฐานที่รัฐจัดให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ดังนั้นโรงเรียนประถมศึกษาจึงเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการให้การศึกษาแก่คนในชาติ

โรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถาบันหนึ่งของสังคมที่มีลักษณะสมบูรณ์ในตัวเอง เพราะนอกจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนแล้ว ยังมีการจัดบริการต่าง ๆ ในอันที่จะสร้างประสบการณ์และพัฒนาการให้แก่เด็ก (สุนน อมรวิวัฒน์ ๒๕๒๒ : ๑) นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเบื้องต้นแก่เด็ก โดยมีจุดมุ่งหมายให้เกิดมีประสบการณ์และทักษะในการดำรงชีวิตในชุมชนหรือท้องถิ่นของตน (ม.ร.ว.สมพร สุทัศนีย์ ๒๕๒๕ : ๑)

ในชนบทนั้นโรงเรียนประถมศึกษา ถือได้ว่าเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มีความสำคัญเหนือกว่าหน่วยงานในระดับอื่นใดทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะนอกจากจะเป็นการศึกษาในระดับพื้นฐานแล้วยังอาจกล่าวได้ว่าเป็นการศึกษาเพียงระดับเดียวที่ประชาชนส่วนใหญ่ในชนบทได้รับ โรงเรียนประถมศึกษามีบทบาทเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับเยาวชนวัยเรียน ตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชนจะมีคุณภาพสูงหรือต่ำเพียงใดขึ้นอยู่กับคุณภาพของการศึกษาในระดับประถมศึกษาที่รัฐจัดให้นี้เป็นสำคัญ

เยาวชนไทยไม่อาจจะพัฒนาไปในทิศทางที่พึงประสงค์ได้อย่างเต็มที่ ถ้าปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชนเหล่านี้ยังไม่ได้รับการแก้ไข ในฐานะที่โรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถาบันการศึกษาที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเยาวชนของชาติ ภาระงานของโรงเรียนส่วนหนึ่งที่สำคัญยิ่ง จึงควรมุ่งคำนึงถึงการแก้ปัญหาของเยาวชนเป็นเบื้องต้น เพื่อเป็นการวางพื้นฐานในการพัฒนาที่มั่นคง เพราะปัญหาทั้ง ๕ ประการดังกล่าวข้างต้นแล้วนั้น ล้วนแต่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเยาวชนทั้งสิ้น ถ้าเยาวชนวัยเรียนได้รับการดูแลเอาใจใส่ แก่ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เป็นอย่างที่ดีแล้ว ก็อาจหวังได้ว่า เยาวชนไทยในอนาคตจะเป็นบุคคลที่มีคุณภาพกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้

การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาของไทยตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบันนี้ยังมุ่งส่งเสริม
 ด้านสติปัญญาและความสามารถพื้นฐานเป็นส่วนใหญ่ จะเห็นได้จากรายงานการวิจัยเรื่องปัจจัย
 ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของการศึกษาประชาบาลของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (๒๕๒๗ : ๔๓)
 พบว่าโรงเรียนใช้เวลาในการสอนเนื้อหาหลักสูตรวิชาทักษะมากที่สุด ถึงร้อยละ ๗๐ - ๘๐
 รองลงมาคือกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ข้อสรุปที่ได้เกี่ยวกับคุณภาพประถมศึกษา มักเป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ที่ทำการ
 ประเมินก็มีเพียงวิชาคณิตศาสตร์และภาษาไทยเท่านั้น จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การจัดการ
 เรียนการสอนมุ่งเน้นไปสู่การพัฒนาเฉพาะด้านดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่าข้อค้นพบจากการวิจัย
 ในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา มีผลไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ คุณภาพของการประถมศึกษาใน
 ชนบทของประเทศกำลังพัฒนายังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจไม่ว่าจะพิจารณาในด้านหลักสูตร หรือ
 กระบวนการเรียนการสอน จะพบว่าครูไม่ได้ปฏิบัติหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างครบถ้วน
 และเมื่อพิจารณาจากผู้สำเร็จการศึกษา ก็พบว่าการศึกษาไม่ได้ช่วยให้การประกอบ
 อาชีพของผู้ที่เรียนจบไปซึ่งเกือบทั้งหมดเป็นเกษตรกรกรมได้ประโยชน์จากการเรียนในชั้นเรียน
 (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ๒๕๒๗ : ๑๑)

ครูเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับประชาชน โดยที่สังคมไทยเรายอมรับและยกย่องว่าครูเป็น
 ปุณนิยบุคคล และเป็นผู้ที่มีความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูในชนบทซึ่งเป็นครู
 ส่วนใหญ่ของประเทศ มักจะได้รับการยกย่องมากในด้านความเสียสละ โดยสอนด้วยความออกทน
 พากเพียร มีคุณสัจเป็นที่ยึด ครูส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่อยู่ในท้องถิ่นยากจน และถือว่า
 ครูต้องทุ่มเทสมรรถภาพของคนอย่างเต็มที่ เพื่อพัฒนาสังคมหรือชนบทที่ตนอาศัยอยู่ ครูจะมีบทบาท
 ในการให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนและพัฒนาชุมชนนอกเหนือจากการสอน ดังนั้นครูควรจะ
 เน้นหนักในการทำหน้าที่ของครูอย่างเต็มความสามารถ ด้วยความจริงใจ และจริงจัง รวมทั้งมี
 ความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมด้วย ในฐานะที่ครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะพัฒนาเยาวชนให้เติบโตมา
 เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ ซึ่งจะช่วยแบ่งเบาปัญหาบ้านต่าง ๆ ในสังคม ครูควรจะเรียนรู้
 ปัญหาและบทบาทของตนที่มีต่อสังคมในทุก ๆ ด้าน การศึกษาจะมีคุณภาพก็และบังเกิดผลความแนว
 ทางที่วางไว้ นอกจากจะต้องอาศัยครูแล้วผู้บริหารก็มีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้บรรลุผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น
 เพราะทั้งครูและผู้บริหารจะเป็นผู้ที่ให้ความรู้ อบรมบ่มนิสัยและเตรียมเยาวชนให้เป็นพลเมือง
 ดี เป็นกำลังทางเศรษฐกิจของประเทศ การพัฒนาการศึกษาเป็นการพัฒนาคุณภาพของชีวิตของ
 พลเมืองซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา (บุญชนะ อัครถาวร ๒๕๑๔ : ๘)

๑. ครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในชนบทนับได้ว่าเป็นบุคลากรที่สำคัญ ในการดำเนินงานเพื่อทำให้โรงเรียนประถมศึกษาปฏิบัติการภารกิจต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมายและ บังเกิดผลแก่ผู้เรียนโดยตรง ผู้วิจัยเห็นว่าในขณะที่โรงเรียนประถมศึกษาได้ปฏิบัติการสอนตาม หลักสูตร พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาจนครบทุกชั้นแล้ว ควรให้ทำการศึกษากว่า บุคลากรทั้งสองกลุ่ม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการะงานของโรงเรียนประถมศึกษาในด้านการแก้ปัญหาของเยาวชนวัย เรียนในชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปัญหาทั้ง ๕ ด้าน ดังกล่าวแล้วนั้นเป็นอย่างไร ทั้งใน ด้านความสำคัญและปฏิบัติจริง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดและการปรับปรุงกระบวนการ เรียน การสอนให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น ในอันที่จะช่วยแก้ปัญหาของเยาวชนวัยเรียนในชนบทได้ มากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครู และผู้บริหารโรงเรียน ตามความสำคัญและการ ปฏิบัติจริง เกี่ยวกับภาระงานของโรงเรียนประถมศึกษาในด้านการแก้ปัญหาเยาวชนในชนบทภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ
- ๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างครูและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความสำคัญและการปฏิบัติจริง เกี่ยวกับภาระงานของโรงเรียนประถมศึกษาในด้านการ แก้ปัญหาเยาวชนวัยเรียนในชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ข้อตกลงเบื้องต้น

- ๑. เครื่องมือในการวิจัยทั้ง ๒ ชุดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ผ่านการตรวจพิจารณาจากผู้ ทรงคุณวุฒิและได้นำไปทดลองใช้แล้วจึงสามารถสำรวจความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับภาระงานของโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านการแก้ปัญหาของ เยาวชนวัยเรียนในชนบท ภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งด้านความสำคัญและการปฏิบัติจริงได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้
- ๒. ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามแบบสอบถาม ผู้วิจัยถือว่าผู้ตอบแบบสอบถามตอบตาม ความเป็นจริง

ขอบเขตของการวิจัย

๑. โรงเรียนประถมศึกษามุ่งเฉพาะโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การ ประถมศึกษาแห่งชาติที่ตั้งอยู่ในชนบทและอยู่ในอำเภอเป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (๒๕๓๕ - ๒๕๓๘)

๒. ตัวอย่างประชากร เป็นครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติในปีการศึกษา ๒๕๒๗

๓. ปัญหาของเยาวชนวัยเรียนเป็นปัญหาที่ได้จากการศึกษาปัญหาของเด็กและ
เยาวชน เพื่อเตรียมการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ เท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ศึกษาตำราและเอกสาร เกี่ยวกับโรงเรียนประถมศึกษา หลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช ๒๕๒๑ เอกสารที่เกี่ยวกับชนบทและการพัฒนาชนบท รวมทั้งศึกษานโยบายและแผน
พัฒนาเด็กระยะยาว พ.ศ. ๒๕๒๒ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาชาติและ
แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ๕ ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๒๙ เพื่อเป็นข้อมูลนำมาสร้างเครื่องมือ
การวิจัย

๒. สร้างเครื่องมือการวิจัย ซึ่งมี ๒ ชุด คือ

๒.๑ แบบสอบถาม

๒.๒ แบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์

๓. นำแบบสอบถาม แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๕ ท่าน
ตรวจสอบพิจารณาความครอบคลุมของเนื้อหา รูปแบบ และการใช้ภาษา เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข
เป็นแบบสอบถาม แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ฉบับชั่วคราว

๔. นำแบบสอบถาม แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ฉบับชั่วคราวไปทดลองใช้กับกลุ่ม
ครูและผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร กลุ่มละ ๑๐ คน รวมเป็น ๒๐ คน แล้วนำ
มาปรับปรุงแก้ไขเป็นฉบับสมบูรณ์

๕. นำแบบสอบถามไปใช้กับตัวอย่างประชากร ซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนและครู
ผู้สอนระดับชั้น ป. ๑-๒ หรือ ป. ๓-๔ หรือ ป. ๕-๖ หรือครูพิเศษที่สอนระดับชั้น ป. ๕-๖
ในกรณีที่โรงเรียนนั้นมีครูพิเศษ โดยให้กระจายตามช่วงชั้นเรียนในระดับดังกล่าว ดังนั้นในแต่ละ
โรงเรียนมีตัวอย่างประชากร ๒ คน คือผู้บริหารโรงเรียน ๑ คน และครูผู้สอนหรือครูพิเศษ
๑ คน รวมเป็นตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น ๔๓๔ คน จาก ๔๑๗ โรงเรียนของ ๑๒ อำเภอใน
๔ จังหวัด คือ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดยโสธร จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดบุรีรัมย์

๖. นำแบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ไปใช้กับโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากร ซึ่งได้โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ใช้วิธีจับสลากมาประมาณร้อยละ ๓ ของโรงเรียนที่ส่งแบบสอบถามกระจายตามสัดส่วนในแต่ละอำเภอ รวมเป็นโรงเรียนที่ทำการสังเกตทั้งสิ้น ๓๐ โรงเรียน

๗. นำข้อมูลที่ได้มาหาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่า z (z -test) เพื่อเปรียบเทียบความสำคัญและการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับภาระงานของโรงเรียนประถมศึกษา

๘. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และนักเรียนมาประกอบการอภิปรายผลการวิจัยและเสนอแนะ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ภาระงานของโรงเรียนประถมศึกษาในด้านการแก้ปัญหาเยาวชนวัยเรียน หมายถึง งานที่โรงเรียนประถมศึกษาจะพึงปฏิบัติในการให้การศึกษาแก่เยาวชนในวัยเรียน ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา และมีอายุระหว่าง ๖ - ๑๔ ปี เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่สามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชน ด้านโภชนาการ ด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต ด้านสติปัญญาและความสามารถพื้นฐาน ด้านการเตรียมให้มีอาชีพ ด้านสังคม จริยธรรม และวัฒนธรรม

ครู หมายถึง ครูประจำชั้นซึ่งทำหน้าที่ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ครูพิเศษ หมายถึง ครูที่ไม่ได้ทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้น แต่มีหน้าที่สอนกลุ่มประสบการณ์โตกลุ่มประสบการณ์หนึ่ง ในระดับชั้น ป.๕-๖

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง หัวหน้าสถานศึกษาที่มีตำแหน่ง ผู้อำนวยการ หรืออาจารย์ใหญ่ หรือครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ชนบท หมายถึง พื้นที่ที่อยู่นอกเขตเทศบาล และอยู่ในอำเภอพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบท ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (๒๕๒๕ - ๒๕๒๙)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

๑. เป็นแนวทางในการจัดและปรับปรุงหลักสูตรฯ แผนการสอน และกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยิ่งขึ้น
๒. ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน และอำเภอ ในอันที่จะเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้แก่เยาวชนวัยเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา ได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนโยบายการพัฒนาการศึกษา การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ดียิ่งขึ้น
๓. เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจะได้พัฒนาเด็กและเยาวชนในชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้มีประสิทธิภาพที่ดี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย